

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : การกลายเป็นเมืองและผลสะท้อนของนโยบาย

Establishment of Roi Et Rajabhat University: Urbanization and Policy Reflection

ชนาใจ หมื่นไธสง¹, ภัทรพร วีระนาคนิทร์² และ นภัสกรณ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม³
Chanajai Muenthaisong¹, Pattaraporn Weeranakin²
and Napasorn Phavaputanont Na Mahasarakha³

Received : 22 ก.พ. 2564
Revised : 10 เม.ย. 2564
Accepted : 20 เม.ย. 2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสะท้อนจากการกลายเป็นเมืองของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพได้เลือกพื้นที่โดยวิธีการแบบเจาะจง โดยเลือกชุมชนที่อยู่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ตำบลเกาะแก้ว ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเชิงพรรณนาและการตีความ

ผลการศึกษา พบว่าการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดประสบความสำเร็จจากการสนับสนุนของชุมชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง ข้าราชการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ และที่สำคัญกลุ่มผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดในยุคบุกเบิก ผลสะท้อนจากความเป็นเมืองของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านสังคม: ด้านการศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้าสู่งานการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา สามารถนำความรู้ไปสู่งานสร้างตัวตนทางสังคมและเศรษฐกิจได้ ด้านวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง พื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยมีความเจริญทั้งในด้านกายภาพและวิถีชีวิตของประชาชนสามารถเข้าถึงความสะดวกสบายได้มากขึ้น ความผูกพันกับศาสนา พระนักพัฒนาต้องทำงานหนักขึ้นเพราะประชาชนที่เคยเป็นกำลังสำคัญต้องเข้าสู่ระบบการทำงานประจำ ด้านการยอมรับกฎระเบียบที่มากับความเป็นเมือง ด้านการรับมือกับความไม่แน่นอนของอาชีพที่ต้องขึ้นอยู่กับนักศึกษา การเติบโตของเศรษฐกิจในชุมชนรอบข้าง ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษา ทำให้ชาวบ้านบางส่วนต้องปรับตัวด้วยการมีอาชีพเสริม ด้านสภาพแวดล้อมปัญหาด้าน น้ำท่วมขัง ขยะ การจราจร และปัญหาที่มาจากการขาดผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมือง ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้การใช้ประโยชน์ที่ดินและพื้นที่เมืองที่เปลี่ยนแปลงไป : การเป็นพื้นที่เมืองมหาวิทยาลัย การเป็นพื้นที่ของหอพัก อาคารพาณิชย์ สถานบันเทิง การเป็นพื้นที่เกษตรกรรม

คำสำคัญ : การกลายเป็นเมือง, ผลสะท้อนของนโยบาย, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Abstract

This research paper aims to study the reflection of urbanization of communities surrounding Roi Et Rajabhat University. As a qualitative research, the selected research areas by using a specific method were the communities surrounding Roi Et Rajabhat University. They consisted of Tambon Koh Kaew and Tambon Tha Muang, Selaphum District, Roi Et Province. The target group consisted of 15 key informants. In-depth interview and focus group discussion were used in collecting data. The data analyzed by using descriptive and interpretive methods

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: chanajaime@gmail.com

² อาจารย์ ดร., สาขาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: pattawe@kku.ac.th

³ อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: organn.api@gmail.com

¹ Assistant Professor, Ph.D., Public Administration Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University,
Email: chanajaime@gmail.com

² Ph.D., Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University,
Email: pattawe@kku.ac.th

³ Public Administration Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University, Email: organn.api@gmail.com

The study found that the establishment of Roi Et Rajabhat University was achieved through the support of the local community and the strong community leaders, government officer, local politicians, national politician, and the executive and personnel of Roi Et Rajabhat University who were the most important in the pioneer era. The reflection from the urbanization of the communities surrounding Roi Et Rajabhat University consists of Social Aspect; Education: providing opportunities for people in the area to enter the higher education level, can apply knowledge to establish social and economic identity, Urban lifestyle: the area surrounding the university has grown in both the physical changes and the way of life, people can access more convenience, Religious Binding: monk developers have to work harder because people who were the mainstay had entered the routine work, On the adoption of regulations that come with urbanization. In coping with the uncertainty of the career that depends on the students: Economic growth in surrounding communities partly depends on the number of students; it caused some people adapted by having supplementary occupation. The environment, the problems of flooding, garbage, traffic and the lack of expert in urban planning, Area management under changing land use and urbanization: being the University City, being the area of dormitories, the commercial buildings, the entertainment places, and the agricultural area.

Keywords : Urbanization, Policy Reflection, Roi Et Rajabhat University

บทนำ

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ประจำอยู่ในแต่ละภูมิภาคเริ่มขึ้นอย่างเป็นระบบในยุคทศวรรษที่ 1960 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเร่งรัดในการพัฒนาประเทศ ในช่วงเวลาดังกล่าวแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) ได้เริ่มขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และบริบทโลก อยู่ในสภาวะสงครามเย็น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยได้มีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศจากสหรัฐอเมริกา เป็นอย่างมาก (คริส เบเกอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2559: 197) พื้นที่ในชนบทของไทยที่ได้รับการพัฒนาภายใต้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศจากสหรัฐอเมริกา (Emma Chanlett-Avery, 2010: 1-2) สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทต่อการวางแผนพัฒนาประเทศไทย ทั้งนี้ไปเพื่อรองรับความมั่นคงของประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน โดยมีสหรัฐอเมริกาความเชื่อว่า ถ้าสามารถพัฒนาชนบทของไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทำให้สามารถออกจากความยากจนได้จะส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้เช่นกัน (ชาร์ลส์ เอฟ คายส์, 2556: 18-19) มหาวิทยาลัยในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น จำนวน 122 แห่ง ตั้งในพื้นที่ 60 จังหวัด (วิดิยา ปิตตังนาโพธิ์, 2555: 3) การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในช่วงปลายทศวรรษ 1990 นอกเหนือจะเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักแล้ว (Chanajai & Napasporn, 2018: 116) ยังพบว่าเกี่ยวพันกับการขยายฐานการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเช่นกัน (Paul & Poowin, 2019: Online) เมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 2-3) เพื่อเป็นการตอบสนองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดความเท่าเทียมในทุกพื้นที่ คณะรัฐบาลในขณะนั้น ได้ลงมติเห็นชอบโครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏ และสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดก็เป็นหนึ่งในห้าแห่งที่จัดตั้งขึ้น ในปีงบประมาณ 2540 (1997) (JDC International, 2540: 87-94)

หลังจากที่สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดได้ก่อตั้งขึ้น ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ชุมชนรอบข้าง เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง แต่การกลายเป็นเมืองเริ่มเด่นชัดในช่วงปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา (Chanajai & Napasporn, 2018: 115) ทั้งนี้ การกลายเป็นเมือง หรือ “ความเป็นเมือง” หมายถึง การที่มีผู้ย้ายถิ่นเข้ามาเป็นจำนวนมาก ส่งผลต่อการเติบโตและทำให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน ผลกระทบของความเป็นเมืองได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่โดยรอบ ทั้งพื้นที่กึ่งเมืองและพื้นที่ชนบทชนบท ทำให้เศรษฐกิจและสังคมชนบทและเมืองมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก และนำมาซึ่งวิถีชีวิตหรือวิถีการเกษตรที่เปลี่ยนไป (Thongyou & Phongiri, 2013, 65-66; FIG Commission 3, 2010: 3-4, James, Davis, Vernon Henderson, 2003: 98) การกลายเป็นเมืองส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับรูปแบบการใช้พื้นที่และพิจารณาจากการขยายตัวของการทำเกษตรกับพื้นที่ที่ไม่ทำการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร การกลายเป็นเมืองจะส่งผลให้วิถีชีวิตและการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป (David Harvey, 2012: Online) การกลายเป็นเมืองจะมีอาศัยระบบของสาธารณูปโภคและเทคโนโลยี ภายใต้ความเป็นเมือง

ก็จะเชื่อมโยงทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้งในด้านของทรัพยากร ทุน แรงงาน โครงสร้างโทรคมนาคม ข้อมูลข่าวสาร และระบบขนส่ง เป็นต้น (The Asian Cities Climate Change Resilience Network, 2014, 16-17)

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2540 โดยตั้งบนพื้นที่ที่ติดกับชุมชนเกาะแก้ว ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน และชุมชนท่าม่วงประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน โดยทั้งสองชุมชนเป็นชุมชนดั้งเดิมและเป็นชุมชนชนบทขนาดเล็ก (JDC International, 2540: 96) เป็นการก่อตั้งเพื่อตอบสนองความต้องการและกระจายโอกาสทางการศึกษาของประชากรในระดับภูมิภาค และเพื่อรองรับกรอบของภูมิภาคนิยม จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลให้ความสนใจในการที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การมีสถาบันระดับอุดมศึกษามาตั้งในพื้นที่ จะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของครอบครัว และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งนี้ เมื่อมหาวิทยาลัยร้อยเอ็ดก่อตั้งขึ้น สิ่งที่ติดตามมาคือ “การกลายเป็นเมือง” ทำให้เกิดผลสืบเนื่องหรือผลสะท้อนตามมาซึ่งมักเป็นเหรียญสองด้านเสมอ ดังนั้น บทความนี้จึงต้องการศึกษา การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดกับการกลายเป็นเมืองและผลสะท้อนของนโยบายที่มีต่อชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดว่าเป็นอย่างไ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลสะท้อนจากการกลายเป็นเมืองของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : การกลายเป็นเมืองและผลสะท้อนของนโยบาย

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวแสดงถึงจังหวัดร้อยเอ็ด ได้กำหนดแผนพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นไปตามกรอบภูมิภาคนิยม เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาของประชากรในระดับภูมิภาค เกิดการขยายและการกลายเป็นเมืองไปสู่ภูมิภาคท้องถิ่น ทำให้ชุมชนโดยรอบกลายเป็นเมืองเพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว เกิดผลสะท้อนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการพื้นที่ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่โดยวิธีการแบบเจาะจง โดยเลือกชุมชนที่อยู่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ตำบลเกาะแก้ว ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 15 คน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คัดเลือกจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เช่น กลุ่มผู้ก่อตั้ง ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ที่เคยเป็นนักศึกษาครั้งแรกและปัจจุบันได้เป็นเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการ กลุ่มประชาชนที่เคยมีส่วนร่วมในการก่อตั้งในยุคเริ่มต้น กำนัน สารวัตรกำนัน รวมถึงนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น วิชาการนายกองค์การส่วนท้องถิ่น อาจารย์รุ่นแรกของมหาวิทยาลัยที่ถูกจ้างโดยเงินสนับสนุนของโครงการมิยาฮาวาแพลน

ประเทศญี่ปุ่น เจ้าของหอพักเอกชนที่เป็นทั้งข้าราชการครูที่เกษียณ หรือเจ้าของหอพักเอกชนที่เคยทำหน้าที่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นหนึ่งในหกของผู้ปกครองที่ได้ส่งลูกหลานไปศึกษาต่อในต่างประเทศ แม้บ้านประจำมหาวิทยาลัยที่เคยเป็นผู้ย้ายถิ่นไปอยู่จันทบุรีและได้ย้ายกลับมาภูมิลำเนาหลังเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ. 2540

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม สมุดบันทึกภาคสนาม กล้องบันทึกภาพ การตรวจสอบข้อมูลดำเนินการตั้งแต่การลงนามวิจัยครั้งแรก เมื่อได้ข้อมูลได้นำวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง โดยวิธีการแบบสามเส้า จากนั้นการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ตีความ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเชิงพรรณนาและการตีความ เก็บข้อมูลระหว่าง เดือน มกราคม-มิถุนายน 2560

สรุปผล

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : นโยบายของรัฐ ความพยายามของกลุ่มผู้ก่อตั้งและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นภาพสะท้อนของความร่วมมือในหลายภาคส่วนอย่างแท้จริง ประสบความสำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากชุมชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง ข้าราชการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ และที่สำคัญคือกลุ่มผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ร่วมสร้างกันมาในยุคบุกเบิก โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลย ภูมิพันธุ์ อธิการบดีผู้ก่อตั้ง ทั้งนี้ กลุ่มผู้ร่วมก่อตั้งในเวลาต่อมาได้ขึ้นเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยและส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่อีกทั้งมีความผูกพันในพื้นที่เป็นอย่างมาก ผู้บริหารในยุคก่อตั้งต้องใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำสูงเพราะต้องบริหารองค์กรขนาดใหญ่ภายใต้ความไม่สะดวกด้านงบประมาณ

ภาพประกอบ 2 การทำงานของกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในยุคบุกเบิกสถาบัน (ภาพโดย คุณอภิชาติ สุทธิประภา)

มหาวิทยาลัยมีการก่อตั้งในปี พ.ศ. 2540 เปิดรับนักเรียนรุ่นแรก ในปี พ.ศ. 2543 บริบทพื้นที่รอบข้างในขณะนั้นยังไม่อาจเรียกได้ว่าเข้าสู่ “การกลายเป็นเมือง” เพราะจำนวนนักเรียนมีน้อย พื้นที่รอบข้างยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก (Chanajai, Napasorn & Warachart, 2018: 173) นักศึกษาที่มาในยุคแรก ต้องไปอาศัยอยู่กับชาวบ้านในลักษณะ “โฮมสเตย์” (เจ้าหน้าที่ระดับสูงฝ่ายวิชาการ, 2560: สัมภาษณ์) บุคลากรและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีไม่มาก งบประมาณในการจ้างบุคลากรสายสอน ส่วนหนึ่งมาจากงบประมาณโครงการเงินกู้มียาว่าแผนจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งให้เงินสนับสนุนในการ

ว่าจ้างบุคลากรทั้งสายสอนและสายสนับสนุนจำนวน 6 คน เป็นระยะเวลา 1 ปี (อาจารย์คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี, 2560: สัมภาษณ์) ปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลให้งบประมาณมาขึ้นต้นจำนวน 3 ล้านบาท เพื่อจัดทำ Master plan โดยจ้างผู้เชี่ยวชาญมาทำการสำรวจว่า ดิน หิน พื้นที่เป็นอย่างไรมาก่อน จะสร้างอะไรได้บ้าง “...คณะไหนอยู่ตรงไหน สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งจังหวัดร้อยเอ็ด จ้าง 1 ล้านบาท ให้ออกมาเป็นเล่ม...” (ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2560: สัมภาษณ์)

ผลสะท้อนจากความเป็นเมืองของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ส่งผลอย่างมากต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ ทำให้พื้นที่รอบข้างได้ปรับเข้าสู่ “ความเป็นเมือง” สามารถสรุปผลสะท้อนของนโยบาย ได้ดังนี้

1. ด้านสังคม

ประกอบด้วย **ด้านการศึกษา** ตำบลเกาะแก้วและตำบลท่าม่วง คือที่ตั้งของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ ประชาชนส่วนหนึ่งทำอาชีพขายของเงินผ่อน ต้องเดินทางไปยังกรุงเทพฯ เพื่อซื้อสินค้ามาขายในต่างจังหวัด ทำให้คนเหล่านี้ได้พบกับความเจริญมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (เดิมโครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด) เข้ามาก่อตั้งในพื้นที่จึงได้รับการตอบรับจากคนในชุมชนอย่างมากเพราะประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะนำมาซึ่งความเจริญในพื้นที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้าสู่การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา สามารถยกระดับองค์ความรู้และเข้าสู่การเลื่อนฐานะทางสังคม โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งงานที่ดีขึ้น กลายเป็นบุคคลที่สามารถทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทำงานเอกชนได้มากขึ้น “...ลูกหลานได้เรียนใกล้บ้าน ประหยัดค่าใช้จ่าย...” (พนักงานดูแลความสะอาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) ประชาชนได้รับองค์ความรู้ทางตรงและทางอ้อมเพราะเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับสถาบันอุดมศึกษา สืบเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการก่อตั้งมาประมาณ 20 ปี จำนวนวันและเวลาที่ยาวนานย่อมต้องส่งผลต่อการเรียนรู้ของชุมชนไม่มากก็น้อย

ด้านประชากรและวิถีชีวิต สำหรับด้านประชากร ก่อนปี พ.ศ. 2542- 2551 พบว่า จำนวนนักศึกษาไม่ได้มาก แต่เมื่อปี พ.ศ. 2552 จำนวนนักศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งจากแรงขับของนโยบายของรัฐที่ได้สนับสนุนด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา สนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุคลากรสายสอนเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกมากขึ้น ทำให้สามารถเปิดหลักสูตรได้มากขึ้น กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพบริการได้เข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น เป็นต้น **ด้านวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง** พื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยมีความเจริญมากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนรอบข้างมหาวิทยาลัยมีความเป็นเมืองสูงขึ้น ตั้งแต่สร้างบ้านรูปทรงสมัยใหม่ การซื้อรถยนต์ การซื้ออาหารถุงหรืออาหารสำเร็จรูป เป็นต้น “...เจริญ มั่งคั่ง เมื่อก่อน มีแต่ขี้ตม ตนเองเริ่มสร้างหอพักปี พ.ศ. 2555 เมื่อก่อนการแข่งขันไม่มาก หลังจากทีเลิกขายของเส้นได้นำเงินมาซื้อวัวพันธุ์ เมื่อเริ่มสร้างหอพักและถ้าช่วงใด มีเงินไม่พอก็จะขายวัวบางส่วนเพื่อเอาเงินมาสร้างหอพักให้แล้วเสร็จ “เอาวัวมาขายใส่หอ...” (เจ้าของหอพักเอกชน, 2560: สัมภาษณ์) **วิถีชีวิตที่สะดวกสบาย** เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพอย่างมาก ระบบสาธารณูปโภคได้เริ่มเข้ามาในพื้นที่ เช่น ไฟฟ้าส่องสว่างตามเส้นทางภายในหมู่บ้าน ประปาที่เข้ามาอย่างเป็นระบบ โรงพยาบาลที่มาตั้งในชุมชน รวมทั้งที่ทำการไปรษณีย์ที่มาเปิดให้บริการภายในมหาวิทยาลัย ตลาดในชุมชนมีการขยายตัว แต่ก็อาจไม่รับประกันความยั่งยืนได้ เพราะขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา (เจ้าของกิจการอาหารตามสั่ง, 2560: สัมภาษณ์) **ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน** ‘การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด’ ในภาพรวม ได้ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัย **ความผูกพันกับศาสนา** ชุมชนรอบข้างมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับศาสนา มี “วัด” อยู่เป็นจำนวนมาก และเจ้าอาวาสประจำวัดแห่งหนึ่งเป็นพระนักพัฒนาสามารถดึงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอย่างดี รวมทั้งสนับสนุนให้พระในวัดได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทถึงสองรูป (พระครูสัญญาบัตรวัดราชบุรุษชั้นเอก, สัมภาษณ์, วันที่ 10 มกราคม 2560) **ด้านการเลื่อนฐานะทางสังคม** ชาวบ้านเกิดการเลื่อนชั้นทางสังคม ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเป็นเมือง **ด้านการยอมรับกฎระเบียบที่มากับความเป็นเมือง** เดิมชาวบ้านอยู่กับธรรมชาติผู้คนยังไม่มาก เมื่อความเจริญมากขึ้น สิ่งที่ติดตามมาก็คือกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข **ด้านการรับมือกับความไม่แน่นอนของอาชีพที่ต้องขึ้นอยู่กับนักศึกษา** การเติบโตของเศรษฐกิจในชุมชนรอบข้าง ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษา ทำให้ชาวบ้านบางส่วนจึงต้องปรับตัวด้วยการมีอาชีพเสริม เช่น อาชีพทำนา เป็นต้น

2. ด้านสภาพแวดล้อม

เมื่อความเป็นเมืองเกิดขึ้นสิ่งที่ติดตามาคือ ปัญหาน้ำท่วมขัง ปัญหาขยะ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาฝุ่นที่มากจากการสร้างถนน และปัญหาที่มากจากการขาดผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองที่จะมาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เป็นต้น ผลที่ตามมาคือ ปัญหาน้ำท่วมขังที่เกิดขึ้นในฤดูฝนที่มาพร้อมกับการก่อสร้างหอพัก อาคารพาณิชย์ บ้านเรือน เป็นต้น “...พวกน้ำเสียจากหอพัก ไม่มีระบบบำบัด หอพักก็ไม่มี ก็เคยเสนอไปยังหน่วยงานแต่ก็ไม่มีการแก้ไข...” (เจ้าของตลาดสด, อดีตผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560: สัมภาษณ์); เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) ปัญหาเรื่องขยะ ถือได้ว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จังหวัดร้อยเอ็ดได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ในขณะที่พื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน “...ขยะ ภาพรวม มีการจัดการขยะที่ดี เทศบาลเริ่มมีปัญหาในการจัดการขยะ เพราะตอนนี้พื้นที่ในการจัดการขยะเพียง 7 ไร่ อาจต้องหาพื้นที่เพิ่ม และเพิ่มวิธีการกำจัด โดยใช้เทคโนโลยี ใช้เงินมาก ...” (เจ้าของตลาดสด, อดีตผู้อำนวยการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560: สัมภาษณ์)

3. การบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้การใช้ประโยชน์ที่ดินและพื้นที่เมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

การเป็นพื้นที่เมืองมหาวิทยาลัย เดิมพื้นที่บริเวณก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พื้นที่บางส่วน ชาวบ้านได้นำมาเป็นพื้นที่ในการเลี้ยงผู้สัตว์ “...การเปลี่ยนแปลงที่ดินและการร่วมตัดสินใจในการตั้งเป็นมหาวิทยาลัย ติดตามข่าวจากกระทรวงศึกษาธิการมีกลุ่มผู้นำ 7 คน และสภาตำบล (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน) ร่วมกันเสนอ ไม่คิดว่าจะได้ ชาวบ้านที่อยู่ในแถบที่ติดกับที่ดิน 961 ไร่ ยังไม่คิดถึงผลกระทบจากการเติบโต ความเจริญก้าวหน้า เพราะดำเนินการไปไม่คิดว่าจะได้มหาวิทยาลัย ต้องการอยากได้มหาวิทยาลัย...” (อดีตผู้ใหญ่บ้านนากระต๊อบ, 2560: สัมภาษณ์) ในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนา เมื่อว่างเว้นจากการทำนา จะประกอบอาชีพนอกการเกษตร นั่นคืออาชีพขายของเงินผ่อน และมีอาชีพรับราชการ “...หลังจากปี 2540 ที่มีการก่อตั้งราชภัฏ กิจกรรมบนที่ดินรอบ ๆ ข้างชาวบ้านมีการเปลี่ยนแปลงไร่นา รอบ ๆ เริ่มไม่ยอมทำนา เพราะที่ดินมีราคาสูงขึ้นเลยขายเพื่อสร้างหอพัก ในปี 2551-2553 ที่ดินได้รับความสนใจและราคาสูงมาก เนื่องจากนักศึกษาเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทางเอกชน (บุคคลภายนอก) เข้ามาซื้อที่ดินสร้างเป็นหอพัก, ตัดถนน มีเทศบาลเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการที่ดิน (โซนนิ่ง) ทางเทศบาลยังไม่ควบคุม เจ้าของที่ดินมีกรรมสิทธิ์ในการขายและการสร้างเพียงแจ้งเทศบาล เพื่ออนุมัติแผน...” (อดีตกำนันท่าม่วง, 2560: สัมภาษณ์) การมาอยู่อาศัยของคนหมู่มากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อบริเวณรอบข้าง ความเจริญที่เข้ามามีทั้งผลดีและผลด้านลบต่อพื้นที่ “...ปี 2542 คนมาอยู่ในพื้นที่ มีกำลังซื้อขึ้น ชาวไร่ ชาวนา เปลี่ยนมาเป็นธุรกิจค้าขาย เช่น ซ่อมมอเตอร์ไซค์ สมัยก่อน อาจทำให้แค่คนในหมู่บ้าน แต่เมื่อคนมามากขึ้น จำนวนมอเตอร์ไซค์ก็มากขึ้น ทำให้ร้านค้าเหล่านี้มีลูกค้ามาก...” (ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) หรือ “...ใกล้ หมู่บ้านดงกลาง เปลี่ยนมีोनายทุน นายทุนมาจาก กทม. ก็มี ชาวบ้านเอาที่ดินไปจำนองแล้วไถ่ถอนไม่ได้ ยากจน อยากมี เอาเงินมาทำธุรกิจ เช่น ค้าขาย เปิดร้านขายของชำ ขายกล้วยเตี๋ย ทำธุรกิจแล้วขาดทุน ตอนนี้มี 7-11 มาเปิด ซีพี มาทำเอง เป็นแฟรนไชส์หรืออาจเช่าที่ดิน นาน 10 ปี ...” (เจ้าหน้าที่สนับสนุนระดับสูง ฝ่ายนโยบายและแผนงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) พื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยได้รองรับการปรับเปลี่ยนด้านโครงสร้างทางกายภาพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะถนนได้มีการขยายผิวถนนและวางท่อน้ำขนาดใหญ่เพื่อป้องกันน้ำท่วมในอนาคต อย่างไรก็ตามพบว่า เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้มีโครงการมาจัดตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ชีวิตด้านการเกษตรของชาวบ้านก็เปลี่ยนไป เนื่องจากบางส่วนของพื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการขุดลอกคลองชลประทาน ทำให้การกักเก็บน้ำ และการผันน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ชาวบ้านสามารถที่จะผันน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพมาเป็นกาเกษตรเพื่อการส่งขายในตลาดรอบข้างได้

การเป็นพื้นที่ของหอพัก อาคารพาณิชย์ สถานบันเทิง

พื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ความเป็นเมืองส่วนใหญ่เกิดขึ้นในรัศมี 10 ตารางกิโลเมตร และความเจริญเน้นไปทางด้านถนนที่มุ่งหน้าเข้าตัวเมือง บริเวณที่ตั้งของหอพักเอกชนก็จะก่อสร้างคูขนานในถนนหมู่บ้านที่เป็นไปตามทิศทางที่มุ่งเข้าสู่ตัวเมือง ชาวบ้านบางส่วนได้ทำการสร้างหอพัก ในระยะเริ่มแรก อาจเป็นหอพักที่แฝงฝังในบ้าน อาจแบ่งห้องให้เช่า จากนั้น อาจสร้างเป็นตึกแถวเรียงรายภายในบ้านของตนเอง “...เริ่มมีหอพักปี พ.ศ. 2544 เป็นลักษณะชั้นเดียว เป็นกลุ่มทุนในพื้นที่ กลุ่มนอกยังไม่มา การสร้างหออาจเป็นลักษณะการสร้างได้ถุนบ้าน เพราะชาวบ้านแถบนี้ มีการสร้างบ้านยกสูงอยู่แล้ว ปล่อยเช่าเดือนละ 500 บาท ปี พ.ศ. 2544 ชาวบ้านเริ่มสร้างหอพักเอง

เปิดหอ ร้านของชำ ทำกินเอง 3 หุ่นเย็บสนิท...” (เจ้าหน้าที่สนับสนุนฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) ปัจจุบัน หอพักที่เกิดจากทุนในพื้นที่และทุนนอกพื้นที่ที่มีความทันสมัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม นักศึกษาสามารถหิ้วกระเป๋าใบเดียวเข้ามาพักได้เลย “...มีเจ้าใหม่มาสร้างใหญ่โตมีความทันสมัยของอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร... ราคาเดือนละ 2,500 บาท แอร์ 3,000 บาทส่วนใหญ่อยู่คนเดียว มีบางคนเป็นข้าราชการครู เข้าให้ลูกอยู่คนเดียว ไม่อยากให้ลูกอยู่กับเพื่อน...” (เจ้าหน้าที่สนับสนุนฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) สำหรับการลงทุนของกลุ่มทุนภายในและกลุ่มทุนภายนอก ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่เริ่มขึ้นอย่างมากในปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา เพราะในขณะนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีศักยภาพที่จะรับนักศึกษาได้เพิ่มขึ้น “...ประกอบกิจการสร้างหอพักเอง นายทุนที่ซื้อที่ดินมาจากขอนแก่นและมหาสารคาม ข้าราชการครูซื้อมาก ผู้อำนวยการครูซื้อเกือบ 80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนใหญ่ซื้อมาสร้างหอพัก ชาวบ้านที่เคยครอบครองที่ดิน เอาเงินจากการขายที่ไปซื้อรถ ไปซื้อที่ดินที่อื่น เช่น ไปซื้อที่ดินเพื่อทำนา ด้านนอก หรืออาจซื้อไปทางเหนือ..” (พระครูสัญญาบัตรวัดราชภูริ์นเอน, 2560: สัมภาษณ์) “...สภาพแวดล้อมชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีความเจริญมากขึ้น เป็นชุมชนเมือง เศรษฐกิจดีขึ้น มีระบบสาธารณูปโภคที่ดี หอพักก็มีการกระจายตัวไปทั่วบริเวณท่าม่วง ชาวบ้านต้องปรับตัวให้เข้ากับความเร็ว ...” (เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์)

การเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เดิมก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พื้นที่บริเวณนี้ บางส่วนเป็นป่าที่ใช้เพื่อรองรับน้ำจากลำน้ำชี และชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการจับปลา รวมทั้งการประกอบอาชีพนอกการเกษตร เช่น การขายของเงินผ่อน ที่สามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับชาวบ้านที่ลงทุนในระยะเริ่มแรกได้เป็นอย่างมาก “...การใช้ที่ดินเปลี่ยนจากที่นา เป็นที่พักอาศัย ถ้าให้นักศึกษาไปพัก เจ้าของยังคงเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย คนก็หาไม่พัก คนที่อยากทำนา ทำสวนก็ต้องออกไปนอกพื้นที่ตนเอง เพื่อไปซื้อพื้นที่ใหม่...” (ผู้บริหารระดับสูงมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2560: สัมภาษณ์) “...ท่าม่วงเป็นชุมชนเกษตร 100% พอมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นมาการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจน คือ พื้นที่การเกษตรลดลงไปเกือบ 20% อาจเป็นเพราะที่ดินมีราคาสูง ชาวบ้านบางส่วนก็จะขายที่ไปซื้ออย่างอื่นบ้าง ไปทำร้านอาหารบ้าง ประชากรบางส่วนเข้ามาทำงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และงานเพิ่มมากขึ้น แต่ที่มีผลกระทบคือในเรื่องของขยะ ...” (กำนันตำบลท่าม่วง, 2560: สัมภาษณ์)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้การใช้ประโยชน์ที่ดินและพื้นที่เมืองที่เปลี่ยนแปลงไปของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในบริเวณรอบข้างมหาวิทยาลัย มีการปรับตัว โดยเปลี่ยนจากพื้นที่ที่ใช้ทำเกษตรมาเป็นการรองรับการเติบโตของเมืองอย่างเต็มรูปแบบ แต่ในวิถีชีวิตของความผูกพันที่มีต่อการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา ยังเป็นวิถีชีวิตที่คนในพื้นที่ยังคงรักษาไว้

สรุปผล

โครงการก่อตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด เมื่อมีดำริให้ก่อตั้งหลังจากนั้นไม่กี่เดือนพบว่าประเทศไทยได้เข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ. 2540 และประเทศไทยเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำในเอเชีย (วิกฤติการณ์ต้มยำกุ้ง) ดังนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมาก่อตั้งในพื้นที่ ประชาชนที่เคยย้ายถิ่นไปทำงานในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ สมุทรปราการ จันทบุรี เป็นต้น เริ่มทยอยกลับบ้านเกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เริ่มที่จะเปิดรับนักศึกษารุ่นแรก กิจการรอบข้างมหาวิทยาลัยเริ่มเปิดตัวขึ้น การที่ประเทศไทยพบกับเศรษฐกิจตกต่ำในครั้งนั้น เศรษฐกิจขนาดใหญ่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ชาวชนบทได้รับผลกระทบที่น้อยมาก สืบเนื่องจากชนบทมีทุนทางสังคมที่เกื้อหนุนกันและกัน การที่ชาวบ้านในพื้นที่เริ่มทยอยกลับบ้าน ถือว่าเป็นผลดีต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนโดยปริยายการกลับบ้านคือการเอื้อมหาเพื่อหาทางเริ่มต้นใหม่ ประกอบกับคนเหล่านี้ เป็นผู้ที่ครอบครองที่ดินตั้งแต่สมัยรุ่นพ่อ จึงทำให้มีศักยภาพในการลงทุนและกลุ่มคนย้ายถิ่นบางส่วนได้เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ส่วนหนึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาสนับสนุนให้เกิดความเจริญในพื้นที่ สำหรับพื้นที่รอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เดิมเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านบางส่วนใช้ในด้านเกษตร แต่ในปัจจุบันพื้นที่ด้านการเกษตรรอบข้างมหาวิทยาลัยร้อยเอ็ดได้เปลี่ยนเป็นสถานที่เพื่อใช้ในการปลูกสร้างอาคารพาณิชย์ หอพัก สถานบันเทิง ประชาชนบางส่วนได้ซื้อที่ดินใหม่ ทั้งนี้เพื่อต้องการที่จะรักษาวิถีชีวิตชาวชนบทตนเองไว้

อภิปรายผล

บทความนี้ได้นำเสนอการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่ส่งผลให้เกิดความเป็นเมืองในชุมชนรอบข้าง ซึ่งงานนี้จะแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ เพราะงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับความเป็นเมืองมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งได้นำเสนอผลกระทบของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรไม่ต่ำกว่า 50,000 คน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีความเจริญสูงสุด ซึ่งต่างจากงานวิจัยนี้ ทั้งจำนวนบุคลากร จำนวนนักศึกษา จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะสารถะด้านความเป็นเมือง มหาวิทยาลัยได้ส่งผลกระทบต่อรอบข้าง โดยภาพรวมจะพบว่างานนี้มีบทสรุปที่คล้ายคลึงกับงานของ Hanpachern (2005) ได้ศึกษาเรื่อง University as an Urban Economic Booster: A Case Study of Khon Kaen in Northeast Thailand พบว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นปัจจัยขับเคลื่อน เกิดการส่งออกสาขาการศึกษาและก่อให้เกิดการเติบโต สร้างความหลากหลายของสาขาการค้าและบริการเอกชน ในด้านผลกระทบการใช้ทรัพยากรต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเมือง พบว่าตัววัดการใช้เงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สร้างผลกระทบด้านรายได้มากกว่าหน่วยงานราชการทั่วไป และมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีศักยภาพสามารถกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเมืองได้ และบทสรุปของบทความนี้มีความคล้ายคลึงอย่างมากต่อการค้นพบของ วิติยา ปิตัตังนาโพธิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองมหาวิทยาลัยต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ของชุมชนโดยรอบ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัย มีหอพักรองรับนักศึกษาไม่เพียงพอจึงทำให้หอพักเอกชนเพิ่มจำนวนมากขึ้น รวมทั้งมีการปลูกสร้างอาคารในรูปแบบต่าง ๆ ติดตามมา พื้นที่ส่วนใหญ่ซึ่งเดิมใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร เปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ใช้สอยเชิงพาณิชย์อย่างรวดเร็ว การเกิดขึ้นของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นไปเพื่อรองรับนักศึกษาเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ควรส่งมอบองค์ความรู้ด้านการวางผังเมืองให้กับเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบเพื่อให้ความเจริญของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยไม่เติบโตอย่างไร้ทิศทางและอาจนำมาซึ่งปัญหาด้านผังเมืองที่แก้ไขได้ยากในอนาคต

1.2 การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและชุมชนรอบข้าง เพราะการก่อตั้งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เหตุผลมาจากความเข้มแข็งและการสนับสนุนของชุมชน มหาวิทยาลัยจึงน่าจะให้ความสำคัญต่อการสานต่อความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนรอบข้าง

1.3 การหาทางออกร่วมกันเพื่อความมั่นคงทางอาชีพของชุมชนรอบข้าง สืบเนื่องจากชุมชนรอบข้างส่วนหนึ่งมีรายได้จากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของนักศึกษา ซึ่งมีความไม่แน่นอนเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นที่มหาวิทยาลัยอาจต้องให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาอาชีพต่อชุมชนรอบข้าง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษานัยยะทางการเมืองในระดับชาติและการเมืองในระดับท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยชื่อ รูปแบบการปรับตัวของชุมชนรอบข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จากผลกระทบของความเป็นเมือง (The pattern of the adjustment of the communities in the vicinity of Roi Et Rajabhat University influenced by urbanization) ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2560 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

ก้านันต์ดาบลท่าม่วง. (20 มิถุนายน 2560). สัมภาษณ์. ก้านันต์ดาบลท่าม่วง.

คริส เบเกอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2559). ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: มติชน.

ชาร์ลส์ เอฟ คายส์, ผู้เขียน; รัตนา โตสกุล, ผู้แปล. (2556). *อีสานนิยม: ท้องถิ่นนิยมในสยามประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

- เจ้าของกิจการอาหารตามสั่ง. (14 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าของกิจการอาหารตามสั่ง.
- เจ้าของตลาดสด อดีตผู้อำนวยการปกครองส่วนท้องถิ่น. (8 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าของตลาดสด
อดีตผู้อำนวยการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- เจ้าของตลาดสด อดีตผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (8 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าของตลาดสด
อดีตผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- เจ้าของหอพักเอกชน. (10 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าของหอพักเอกชน.
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (25 มีนาคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เจ้าหน้าที่ระดับสูงฝ่ายวิชาการ. (11 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าหน้าที่ระดับสูงฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เจ้าหน้าที่สนับสนุนระดับสูง ฝ่ายนโยบายและแผนงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (25 พฤศจิกายน 2560). สัมภาษณ์.
เจ้าหน้าที่สนับสนุนระดับสูง ฝ่ายนโยบายและแผนงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เจ้าหน้าที่สนับสนุนฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (11 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. เจ้าหน้าที่สนับสนุน
ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (14 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พระครูสัญญาบัตรวัดราษฎร์ชั้นเอก. (10 มกราคม 2560). สัมภาษณ์. พระครูสัญญาบัตรวัดราษฎร์ชั้นเอก.
- พนักงานดูแลความสะอาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (12 กุมภาพันธ์ 2560). สัมภาษณ์. พนักงานดูแลความสะอาด
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วิดิยา ปิตตังนาโพธิ์. (2555). *ผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองมหาวิทยาลัย ต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนโดยรอบ
กรณีศึกษาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2558,
จาก http://stadb.most.go.th/research_detail.aspx?ResearchId=25570
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*.
สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2560, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3776
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8*.
สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=90>
- อดีตกำนันท่าม่วง. (20 มิถุนายน 2560). สัมภาษณ์. อดีตกำนันท่าม่วง.
- อดีตผู้ใหญ่บ้านนากระต๊อบ. (20 มิถุนายน 2560). สัมภาษณ์. อดีตผู้ใหญ่บ้านนากระต๊อบ.
- อาจารย์คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี. (20 มิถุนายน 2560). สัมภาษณ์. อาจารย์คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
กลุ่มอาจารย์ชุดแรกที่เข้ามาปฏิบัติราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- JDC International. 2540. *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ การจัดทำผังแม่บททางกายภาพ โครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏ
ร้อยเอ็ด ณ บริเวณทุ่งปะ อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด*. กรุงเทพฯ: Nond-Trungjai Architects, Planners.
- Chanajai, M., Napasorn, P. M. (2018). *Adaptation Model of Rural Communities from the Impact of
Urbanization: study of the Community surrounding Roi Et Rajabhat University, Thailand*.
Working group Southeast Asia in the German Society for Geography (DGfG). Annual meeting
of the working group. 8-10th June 2018 in the Department of Geography of the University
of Heidelberg, Germany. (115-116).
- Chanajai, M., Napasorn, P. and Warachart, W. (2018). *The Impact of the Urbanization of Rural Areas of
Thailand: Study of the Community around Roi Et Rajabhat University*. Thailand. 9th International
Conference on Socio-economic and Environmental Issues in Development, 2018. At National
Economics University: Hanoi, Vietnam. (173).
- Emma Chanlett-Avery. (2010). *Thailand: Background and U.S. Relations. Specialist in Asian Affairs*.
Retrieved June 21, 2010, from <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA524082.pdf>

- FIG Commission 3. (2010). *Rapid Urbanization and Mega Cities: The Need for Spatial Information Management*. Copenhagen: International Federation of Surveyors (FIG).
- James C. Davis, J. Vernon Henderson. (2003). Evidence on the political economy of the urbanization process. *Journal of Urban Economics*, 53(1), 98-125.
- Hanpachern, R. (2005). *University as an Urban Economic Booster: A Case Study of Khon Kaen in Northeast Thailand*. Regional view. No. 25, March 21, 2012.
- Harvey, D. (2018). *Rebel cities : from the right to the city to the urban revolution*. Retrieved January 14, 2018, from http://grcd3021-f17.studiojunglecat.com/wp-content/uploads/2017/07/DavidHarvey_RebelCities_Preface-Ch1.pdf
- Paul, C. and Poowin, B. (2019). *Thailand's Foreign Economic Policy toward Mainland Southeast Asia*. Retrieved February 12, 2020. from https://thinkasia.org/bitstream/handle/11540/11170/ISEAS_Perspective_2019_64.pdf?sequence=1 (1)
- The Asian Cities Climate Change Resilience Network (ACCCRN). (2014). Summative Evaluation The Rockefeller Foundation Asian Cities Climate Change Resilience Network Initiative September 2014. Accessed 21 February 2021. Retrieved from <https://www.rockefellerfoundation.org/wp-content/uploads/ACCCRN-Final-Evaluation-Reissued-Dec-2016.pdf>
- Thongyou, S. and Phongsiri, C. (2013). *Impacts of urbanization on hinterlands and local response in the Mekong region: a case study of Khon Kaen, Thailand and Vang Vieng, Lao PDR*. Khon Kaen, Center for research on plurality in Mekong region, faculty of humanities and social sciences, Khon Kaen University.